

Kommittédirektiv

Expertgrupp för utvärdering och analys
av Sveriges internationella bistånd

Dir.
2013:11

Beslut vid regeringssammanträde den 31 januari 2013

Sammanfattning

Regeringen inrättar en kommitté i form av en expertgrupp som kontinuerligt ska utvärdera och analysera Sveriges internationella bistånd för att på så vis utveckla biståndet och bygga upp en långsiktig kunskapsbas av hög kvalitet.

Expertgruppens uppdrag är att beställa, sammanställa, genomföra och kommunicera utvärderingar, analyser och studier om biståndets genomförande, resultat och effektivitet.

Expertgruppen ska ha en oberoende ställning i relation till det den granskar och ska självständigt svara för relevans och kvalitet i de rapporter den väljer att publicera.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 7) redovisar regeringen sin syn på utvärderingsverksamheten inom biståndsområdet. Regeringen framhåller bl.a. att det är av stor vikt att utvärderingsverksamheten är ändamålsenligt organiserad för att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande samt att utvärderingarna håller hög kvalitet och sammantaget täcker relevanta behov och aspekter för politikens utformning.

Det behövs underlag för välunderbyggda beslut

Regeringen lägger stor vikt vid analys och forskning som grund för den framtida utformningen av Sveriges internationella bistånd.

Regeringen har behov av relevanta underlag av hög kvalitet i form av utvärderingar, studier, analyser m.m. kring biståndets genomförande, resultat och effektivitet för att kunna fatta välgrundade beslut och utveckla styrningen av biståndet. Ett sådant underlag kan även vara av intresse för riksdagen, övriga intressenter och allmänheten.

Det är inte en enda typ av underlag som behövs utan en kombination av flera olika typer. Det kan handla om olika sorters utvärderingar som exempelvis processutvärderingar eller effektutvärderingar. Det kan också handla om korta analyser, omfattande studier eller kvalitetssäkrad statistik. Regeringen kan dessutom behöva underlag av flera olika skäl – ibland för att utveckla styrningen av en myndighet i syfte att säkerställa att politiken genomförs på ett effektivt sätt, ibland för att ompröva och reformera eller utveckla politikens inriktning. Underlagen bör belysa vilka faktorer som bidrar till framgångsrika biståndsinsatser, men också vilka faktorer som inte gör det.

Dessa underlag kan komma från såväl internationella som svenska forskare, utvärderare, organisationer och andra aktörer. Underlagen kan vara tidigare publicerade studier från respektive aktör eller tas fram på beställning. Inom biståndet gör verksamhetens internationella prägel att kontakter över gränser

är särskilt viktiga, framför allt med samarbetsländer och andra givarländer.

Expertis inom utvecklings- och biståndspolitiska frågor finns många gånger vid exempelvis universitet, bland bilaterala och multilaterala biståndsinstitutioner, bland aktörer och organisationer och i samarbetsländerna. Resultaten från dessa internationella analys- och utvärderingsverksamheter, liksom från de motsvarande verksamheter som bedrivs i Sverige, bör göras mer tillgängliga och i större utsträckning kunna användas som stöd för regeringen i dess styrning och utveckling av biståndet.

Det finns ett behov av oberoende underlag för regeringens ställningstaganden. Erfarenheter från andra politikområden visar på värdet av att det finns ett särskilt forum för möten mellan forskning och politik där en hög grad av oberoende förenas med närhet till beslutsfattande.

Regeringen anser därför att det bör inrättas en kommitté i form av en expertgrupp för utvärdering och analys av Sveriges internationella bistånd. Expertgruppens arbetsformer bör bl.a. bygga på erfarenheter från expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO).

Expertgruppen ska ha en utvecklad förmåga att bedriva omvärldsanalys och göra egna analyser. Expertgruppen ska även ha en utpräglad beställarkompetens och snabbt kunna ta tillvara externt producerad kunskap, bedöma kvaliteten i denna och omsätta den i underlag som är relevanta för beslutsfattare i deras ställningstagande. Beställarkompetensen bör omfatta förståelse för regeringens behov, förmåga att formulera relevanta frågor och kunskap om var relevant och kvalificerad kompetens finns tillgänglig.

Expertgruppen ska ha hög kapacitet att analysera och föra samman kunskap som produceras av olika aktörer, göra synteser, dra slutsatser, och presentera rekommendationer. Rekommendationerna kan både avse förändringar i befintlig verksamhet och handla om initiativ och innovativa lösningar för framtida beslut om inriktning.

Uppdraget

Det är angeläget att öka och förfinas kunskaperna om det samlade biståndets genomförande, resultat och effektivitet. Beslutsfattare såväl svensk allmänhet samt aktörer och enskilda individer i Sveriges samarbetsländer behöver information om hur biståndsmedlen används och vilka resultat som uppnås.

Expertgruppen ska genom sitt arbete bidra till att bredda och fördjupa underlaget för en kontinuerlig utveckling av biståndspolitiken.

Expertgruppens uppdrag är att beställa, sammanställa, genomföra och kommunicera utvärderingar, analyser och studier om biståndets genomförande, resultat och effektivitet.

Expertgruppen ska ha en oberoende ställning i relation till det den granskar och ska självständigt svara för relevans och kvalitet i de rapporter den väljer att publicera.

Expertgruppen ska

- beställa, upphandla eller på annat sätt inhämta utvärderingar, analyser och studier av biståndets genomförande, resultat, och effektivitet,
- analysera och bedöma detta material,
- sammanställa kunskapsöversikter baserad på relevant forskning,
- i egen regi genomföra utvärderingar, analyser och studier av biståndets genomförande, resultat och effektivitet,
- etablera och upprätthålla kontakter särskilt med internationella forskare, institutioner, organisationer, relevanta aktörer i samarbetsländer m.m.,
- delta i eller bidra till givargemensamma utvärderingar av strategisk karaktär,
- presentera lärdomar, dra slutsatser och rekommendera agerande, så att utvärderingar, analyser och studier i större utsträckning kan användas som stöd för regeringen i dess styrning och vidareutveckling av biståndet,

- arbeta aktivt med att sprida resultaten av de rapporter den publicerar samt arrangera öppna seminarier, konferenser m.m.

Expertgruppen ska arbeta självständigt. Det innebär att den ska ange riktlinjer och metoder för verksamheten, prioritera studieområden/teman, besluta om vilka utvärderingar, analyser och studier som ska genomföras, bedöma rapporternas relevans och kvalitet samt besluta om publicering. Det bör normalt vara författarna till de olika studierna som svarar för innehåll och slutsatser i rapporterna. Expertgruppen har dock möjlighet att i egen regi genomföra studier och publicera sina slutsatser. I anslutning till att rapporterna publiceras ska seminarier eller konferenser anordnas.

Expertgruppens arbete ska i första hand omfatta den verksamhet som bedrivs inom ramen för biståndsbudgeten, utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Andra frågor av relevans för Sveriges internationella bistånd kan också komma att studeras.

Expertgruppens organisation

Expertgruppen ska bestå av högst tio ledamöter.

Till kommittén ska knytas ett kansli. Kansliet ska bl.a. ansvara för det löpande arbetet och medverka i arbetet med att engagera externa forskare, utvärderare, konsulter m.fl.

Till de utvärderingar, analyser och studier som expertgruppen låter genomföra kan det knytas referensgrupper bestående av personer med relevant sak- och metodkunskap.

Arbetsformer och redovisning

Expertgruppen och dess kansli ska etablera kontakter med myndigheter och institutioner såväl i Sverige som utomlands. Expertgruppen bör därför föra dialog med Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), Statskontoret och

andra relevanta aktörer i syfte att säkra den strategiska användningen av förvaltningens samlade utvärderingsresurser på biståndsområdet. Även Riksrevisionens arbete på området bör beaktas.

Expertgruppens arbete ska präglas av största möjliga öppenhet. De rapporter expertgruppen låter publicera ska tillgängliggöras på www.openaid.se. Expertgruppen bör vidare, utöver svenska, även publicera rapporter på engelska i syfte att skapa förutsättningar för dialog och samarbeten med aktörer i andra länder.

Expertgruppen ska löpande hålla Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) informerat om hur arbetet fortskrider och två gånger per år redovisa en övergripande inriktning av pågående och planerade projekt. Senast den 31 mars varje år ska expertgruppen lämna en rapport som sammanfattar innehåll och slutsatser av de utvärderingar, analyser och studier som publicerats föregående år.

Regeringen avser att löpande följa expertgruppens arbete och senast under våren 2016 ta ställning till organisationsformens ändamålsenlighet. Viktiga aspekter att ta ställning till är bl.a. hur denna typ av verksamhet kan organiseras på bästa sätt för att säkerställa verksamhetens kvalitet, relevans, effektivitet, användbarhet och oberoende.

(Utrikesdepartementet)